

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לו.

עין משפט
גזר מצוה

א [מיי פ"ז מהל' שנת
הל' ה טור א"ח סי' שאלן:
ע"ב ב ג מ"י פ"ז מהל'
עירובין הלכה טו
טו"ש א"ח סי' שאלן ספק
א וסי' פ"ז ספק ו'
ב ד ה ו מ"י שם הלכה
טו טור שו"ע א"ח סי'
שפ"ו ספק ט:]

רבינו חננאל (המשך)

ומתני דביה. ופשוטה
היא. רבא אחי בשלמא
התם העמד טמא על
חוקתו ואימור לא טבל.
שלא תבדור טבילתו
כהוין. אבל הכא מאי
אית לך למימר העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא עירב הרי עירב. מאי
איכא? [למימר] שמה
מקושתה. לא אתי שמה
דחי ודאי. מקוה נמי אם
תאמר העמד מקוה על
חוקתו ואימור לא חסר.
איכא למימר הכי במקום
[שלא נמדדה] [שנמדדה].
אבל במקום [שנמדדה]
[שלא נמדדה] ונמצאת
חסירה היכי יכלת למימר
הכי. לפיכך קתני טמא.
ח"ו כיצד א"ר יוסי ספק
עירב כשר. עירב
בתרומה ספק נטמא
ספק לא נטמא וכן
בפירות ספק נדמעו וספק
לא נדמעו. אבל עירב
בתרומה ספק נטמא
מבעוד יום ספק
משחשיכה ניטמא. וכן
בפירות ספק מבעוד יום
כ"ו. איך זה ספק עירוב
כשר. היו לפניו שתי
כברות אחת טמאה ואחת
טהורה. ואמ' עירובי
בטהורה כל מקום שהיא.
ויקרא בין ל"ה מאיר בין
ל"ה יוסא בין ל"ה עירוב
בין יוסא אינו עירוב
בעינין סעודה הראויה
מבעוד יום וליכא. בעא
מיניה [רבא] מרב נחמן.
כבר זה היום חול ולמחר
קודש וא' עירובי בהן
מיהו. ופיש ליה קנה
עירוב מאי ט"ו' בתר
יומיה שרינן ליה. פ"י
הולכין אחו' על העירוב
[היום] קדש ולמחר חול
לא קנה עירובי מאי
טעמא בעת שעירב קודש
היתה. ואמרין מאי
טעמא כל חדא וחדא
בתר יומיה שרינן ליה.
היום חול ולמחר קודש
מספיקא שמה יסאר
למחר ותתקשר לא נחא
לה קודשה. היום קודש
ולמחר חול מספיקא לא
קפיקא קדושתא. תנן התם
לגין שהוא טבול יום
שמילתו מחבית של
מעשר טבל. פ"י שלא
הורס ממנו תרומת
מעשר. ואמר הרי זו
תרומת מעשר לכשתחשך
דבריו קיימין. ואם אמר
עירובי בה לא אמר כלום.
פ"י טבול יום פוסל את
התרומה והוה הלגין אצ"פ
שהוא טבול יום ופוסל
התרומה. כיון שבעת
העמד חול מן הטבל
הטבול לתרומת מעשר
לא הוזכר עליו שם
תרומה מעשיו אלא
לכשתחשך. כשתחשך
וערב השמש נטור הלגין
ותרומת מעשר שבו
טורה. א"ר אבא זאת
אומרת סוף היום. הוא
עירב שבת קונה עירוב.
דייק מדקתני אם אמר
עירובי בה לא אמר כלום
ש"מ סוף היום הוא
לפיכך לא אמר כלום.

הכא בשתי בתי עדים. דר' מאיר לית ליה אוקי תרי צדדי תרי
כו' אע"ג דכפרק שני דכמוצות (דף כ). אמרינן אוקי תרי
צדדי תרי ° אפילו דלאורייתא הכא שאני דהשתא ודאי טמאה היא:
אדרבה העמד מקוה על חוקתו. הוה מני לשנויי הרי חסר
לפינך דלאמר פר' קמא דנדה (דף כ):
אלא דלא מייירי הכא במקוה שנמדד
ונמצא חסר: **במקוה** שלא
נמדד. וא"ת והא רבי יוסי מטמא
אפילו טהרות אס נגע בהן ולענין
דאמרינן ליה זיל טבול אפילו ר"מ
מודה ° כדאמרינן גבי ספק טומאה
צדשות הרצים וא"כ אדרבה נימא
אוקי טהרות על חוקתן וי"ל דמספיקא
דרבנן כי הכא לא אמרינן זיל טבול
לרבי מאיר ופליגי אנצרא אי צעי
טבילה אצל טהרות מודה רבי יוסי
דלא מטמאין וכן איתא דמסכת
מקושת (פ"ג משנה ג) ° דקמתי ורבי
יוסי מטמא ° (ספק) לטמא טמא
לטמא אחרים טהור:

אבל עירב בתרומה ספק טמאה
ספק טהורה. גוון שהיו צ'
ליצוין לפניו אחד היה תרומה טמאה
ואחד היה תרומה טהורה ועירב
צדדין מן דליכא חוקה כלל:
ספק נדמעו. נראה כפ"ה בלשון
שני נדמעו טבל צדדין ולא
כסתם דימוע שזה"ס אצל לשון
ראשון שפירש נדמעו תרומה צדדין
ואתיא כסומכוס אין נראה דהא
קמתי דברייתא דמעבידן בתרומה
ודוקק לומר דמייירי בתרומה לכהן:
מאי שוא. ולא תאמר והא רבא
גופיה קאמר בסמוך זאת
אומרת סוף היום קונה עירוב ואס'
סוף היום קונה עירוב אמאי דרב
נחמן שפיר ואמאי קמיציעיל ליה
מאי שגא ויש לומר דע"כ דרבא אית
ליה דתחלת היום קונה עירוב דהא
פסיק בריש צ"ה (דף ד): כרז דלאמר
ונלדה כנה אסורה צוה וטעמא דרב
משום כנה ומאן דאית ליה כנה
סדר תחלת היום קונה עירוב
כדמוכח בפירקין (דף נח): ורבא דלאמר
זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
אליצא דברייתא קאמר וליה לא ס"ל:

דאי
עירובו עירוב מאי שוא א"ל ° לבי תיכול עליה בורא דמלח' היום חול ולמחר
קדש מספיקא לא נחתא ליה קדושה היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא
ליה קדושתיה מיניה ° תנן התם ° לגין טבול יום שמלאו מן החבית של
מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין ואם אמר
עירובי לי בזה לא אמר כלום אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
דאי

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חוקה קמייתא: פירות. ספק מבעוד יום נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניה נמי אחרת קמייתא
דטבל הוה וליפסול: נדמעו. חולין הוה מעיקרא מתוקינן ונפלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלאמר (לעיל דף כ): אין מערבין
לישראל בתרומה הלך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחיי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל לתוכן טבול דלא חיי אפילו לכהן: עירובו לי
צטורה כל מקום שהיא. והניחום שתייהן יחד צוקף התחום. ובכרות של תרומה עסקינן דאי צדדין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם
אוכל חולין צטורה: דליכא טהרה: ודלית דשמה מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טהרה היא היא
יער לה היכא היא ואיזו היא סעודה היא ומשום ספק טומאה לא מיפסל דלאמר אוקמא חוקתה: אצל בהא לא יעד. הי ניהו סעודות: צעינן
סעודה הראויה מצע"י וליכא. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הוי דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דאימיליד בה
ספק: ככר זו כו'. אמר על ככר אחת צע"ש היום היא חול ולמחר יהא קדש ועירב שלוחו בה: מהו. הואיל וצין השמשות ספק הוא חיישינן
דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: היום ספא קדש ולמחר ספא חול. על מעות שיש לי
צבית מהו מי אמרינן כי מטא צין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב או לא: ומאי שגא. הא צין השמשות ספיקא הוא מאי שגא הכא
לקולא והכא לתומרא: לני סיכוח עלה בורא דמילחא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: היום חול ולמחר
קדש. וצין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן סיפא: של מעשר. ראשון שהיה עדיין טבל
שלא הפריש היום ממנה תרומת מעשר והרי הוא צביתה צעדו טבל ואפילו לכהנים ולא חיי לעירוב ולגבי לגין טבול יום צעדו טבל לא
פסיל דטבול הוא מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפמיכה ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו צבלינן תרומת מעשר על הצבית
לכשתחשך ועירב שמשו שתהא כשרה לתרומה: דבריו קיימין. והתרומה טהורה: ואם אמר עירוב לי בגלגן זה לא אמר כלום. הואיל וכי
מטא צין השמשות אכתי טבל הוה: סוף היום. תחילת צין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: קונה עירוב. וסוף היום אכתי טבל הוא:

רבא אמר. גבי נגע בחד נמי אפילו יש שני כיתי עדים חלוקות אחת
אומרת קודם שנגע בו מת ואחת אומרת עכשיו מת הוה נמי ר"מ
מטהר ואפילו הכי לא תיקשי: **הספ** פרי חוקי. וינהו לטהר ומשום
הכי אזלינן לקולא דאוקי תרי צדדי תרי והעמד מת על חוקתו
ראשונה כל הלילה וחי הוה ועוד
העמד נוגע על חוקתו ראשונה
וטפור היה: **הכא**. במתניתין חל
חוקה הוא דליכא למימר העמד
תרומה על חוקתה הלכך חל חוקה
לא מרעישן ספדי משום דאזלינן
לתומרא: קשיא דר' יוסי. דברייתא
דקמתי צסקפ טבל וצסקפ לא טבל
וצטומאה דרבנן אכל אולתין כו' ורבי
יוסי מטמא ומתני' קמתי ספק עירוב
כשר ואפילו תמוזין דרבנן תיקשי:
הואיל ויש לה עיקר מן הסורה. דיש
טומאה מן התורה ויש להמיר צסקפ
טבילה להכי אחרת רבנן אף צסקפ
טבילה טומאה דרבנן דלא לימי
לזולתי צסקפ טבילה טומאה
דאורייתא: **שגא** נמי דאורייתא היא.
אחרת פריך למימר דתמוזין
דאורייתא וכו' עקיבא צמס' סוטה °
(דף ז): ומשני קסבר רבי יוסי
הואיל דרבנן. ומשום דלא לימו
לזולתי צסקפ דמלאכת שבת
ליכא למיגור דלא דמו מלאכות
לתמוזין אצל טומאות דמו להדדי:
ידידי. מחמיר אפילו צסקפ דרבנן
ומתניתין דרביה אצטולמוס היא:
העמד טמא על חוקתו. כוליה חוקה
לתומרא איכא לקולא ליכא אצל
מתני' איכא חוקה לקולא ולתומרא
העמד אדם על חוקת תמוז צינו
(א) ואמר לא עירב העמד תרומה על
חוקתה ועירב וצדדין לקולא אזלינן:
שלא נמדדה. מתחילתה ולא עמדה
צחקת כשרות: **עירב** בתרומה.
טהורה ונטמאת משחשיכה שס: ספק
מבעוד יום נטמא ספק משחשיכה
נטמא. אמרינן אוקמייה צין השמשות
אחרת קמייתא וטהורה הואי
והשתא משחשיכה הוא דאיטמי: וכן
בפירות. של טבל: ספק מבעוד יום
משחשיכה נפקנו. ולא קנה עירוב
דמתן צמתי' [לא]. אצל לא נצטול. ולקמן
פריך צהאי מה חוקת כשרות איכא
דמכשר רבי יוסי דהא איכא למימר
העמד טבל על חוקתו: ספק טמאה
ספק טהרה. דקודם שהשחשיכה שס
נולד לא ספק ולא היה שם חוקת
הכשר עירוב מעולם: מאי שגא
טהרה. דרישא ספק מבעוד יום

גבי קסבר ר"י תחזינן
הרבנן. עיין גמרא אש"י
ספ"ק דעירובין:
תוב' ר"ה הא. אפי'
בדאורייתא. ק"ל הס'
אמרינן קן לענין ממון
דמדאורייתא צמאת מרי
ומרי אוקי אחרת אצל
צמאורי הא אמרינן היי
ומרי ספיקא דרבנן אית
דרבנן התמירו דלא לול
עיר צמח חוקה. וסי
כמותות דף ט: צמס' שס
הכא צמתייה דרבנן גס
צמתי ומרי אוקמי אחרת
דכתיבו טמונא דשס
ומירלו דמ"מ תמוזין
דאורייתא. ודכייהא האוק'
דאפי' דאורייתא ק"ל הס'
אחרת צ"ע גס הא מלא
דשעמא הא רבה ומי
דס"ל צמתייה דף לא. ורי
ומרי ספק דאורייתא
דמדאורייתא לא אמרינן
אוקי אחרת וכו':
ד"ה במקוה וכו'
דאמרין גבי ספק
בטמא ברה"ה. עי' ע"ז
דף לו ע"ג: בא"ד דקתני
וה"ה סמכא וספיקא
ליטמא בטמא לטמא שפיק'
צמתי אומר לו דבר שהוא
צמתי טומאה לעולם הוא
מחוקתו עד שידע שהוא
טהור אצל ספק לטמא
ולטמא טהור כפ"ז:

מובן רש"י
לכי תיכול עליה חור
המלחא. כגזירותא אהרי
ליה כשתמדוד לו כור של
מלח אומר לך טעמו לא
דבר [וע"ז]. ובג"ז חזינן
י"ב וק"ב: לשגא אחרת
לכשתלכל עליה כור של
מלח לא מולד להשומעין זו
לו (שבת ד.)

רבינו חננאל
ופריך רבא פירוק אחר.
התם תרי חוקי לקולא.
חוד העמד חי על חוקתו
ואימור לא היה מת אותה
שעה שנגע בו. שניה
העמד טהור על חוקתו
ואימור לא נטמא °.
[וחכא] אמרינן ספיקו
טמא. דאדרבה העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא ביטוריה
הראויה. קשיא דר' יוסי
אדרי יוסי. הכא במתני'
קתני ספק עירב [כשר]
והתם בבבביתא קתני ספק
טמאה (כשר) [טמא].
ורקיקין שאני טמאה
דאפילו טמאה קלה היא
לה עיקר מן התורה. לפיכך א"ר יוסי אפילו ספיקא טמא. אבל בעירוב תחומין דרבנן ניהו. אי [בעית] תימא הא ידידיה
דקונה עירוב. והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מערבין בטבל

(א) נראה דספק ר' ז"ל והכא חל חוקה לקולא דהעמד תרומה על חוקתה ואימור לא נטמאת ולכן אמרינן כו'. ור' נראה דל"ל מאי איכא למימר שמה נטמא מבעוד יום לא אית שמה ומילא מירי ודל"ל.